

Sildaverksmiðjan í Fuglafirði er framvegis ein höttan móti heilsuni

sjónarmið

»Sildaverksmiðjan í Fuglafirði, ein höttan móti heilsuni«, soleiðis var yvirsíftin á lesarabrévi 6. august 1976. Sannleikin í hesum orðum er framvegis tann sami i dag. Framvegis verða vit fuglfirðingar royktir út úr okkara egnu húsum — eins og revur úr holuni. Ikki bara vit, sum búgva nærmast við verksmiðjuna, merkja til hetta, um alla bygdina er ein fúls stinkur, tá ið ringast stendur til. Víst kann nösín venja seg við royk, tí menniskjan hevur tann eginleikan at kunna laga seg til umstøður, ja, sjálvst til ótolandi umstøður. Men eitt mark má vera. Ferð eftir ferð hava fuglfirðingar mótmælt luftdálkingini frá Havsbrún, og vanlig fólkhugsan hevur verið, og er framvegis, at hatta óskil má faa ein enda.

Vamlið er bert eitt av teimum mongu vandamálum, ið stava frá sildaverksmiðjuni. Eitranin er eitt enn størri vandamál. Visindamenn vita at siga frá, at rotin matur hevur í sær ógvuliga eitrandi evni, sum í ávisum nøgdum eru deyðilig. Á Havsbrún í Fuglafirði kunnu í ávisum tíðarbilum verða kókað 1200 tons av fiski um samdøgrið, fiskur sum ofta og tíðum er rotin.

Afturat hesum verða sera skaðilig evni latin út í fiskin av ávisum grundum, eitt nú Formalin. Visindamenn hava leingi vitað, at hetta evnið hevur sera skaðligt árin á bæði fólk og dýr; — men sum nakað nýtt teir vorðnir varugir við, at hetta evnið eisini elvir til krabbamein, tá tað guvar.

Av kanningar-úrslitum í øðrum londum av eiturevnum frá sildaverksmiðjum sæst, at talan er um ein heilan hóp av

eiturevnum, ið natúrliga finnast í rotnum fiski. Talan er um eini 70 kend evni, ið eru meira og minni heilsuskaðilig. Hvørt sær hava tey eitt markvirði, t.v.s. at heilsuymyndugleikarnir hava ásett eitt mark fyri, hvussu nógv hvørt av hesum evnum, eitt fólk kann tola, uttan at gerast sjúkt. 70 tilik evni eru í tí royki, sum kemur frá sildaverksmiðjuni í Fuglafirði. Markvirðini fyri hesi evni eru sera lág, frá 1—10 milliöntapartar.

So er tað dálkingin frá brendari olju, arbeisumstøðurnar og ábyrgdarleys goymsla av eiturevnum.

Frá brendari olju koma svávgassir, sum binda seg í vatni og gera svávsýrling, ið kemur niður aftur við regninum. Hetta er sokallað svávsýrling. Niðri í Europa hevur hetta fyrbrigdi tikið livið av heilum skógum. Í Fuglafirði elvir tað til rust á tók, bilum, lyktasteyrum o.s.v. Eisini kemur kolilta úr brendari olju. Hetta er eitt av teim skaðiligastu evnum í tubbaksroyki.

At teir á Havsbrún eru líkasælir, sæst best av teirra háttarlag. Formalintunnur og sekkir við kaustiksoda liggja í størum dungum, hvar alra manna kunnu koma til. Dungar av slógv langt út á kajuna. At nógvir arbeisskaðar henda á Havsbrún av evnum sum formalin og kaustiksoda, er eisini eitt prógv um vánaliga leiðslu og ábyrgdarloysi.

Mær er sagt, at inni á verksmiðjuni stendur eitt

evni, sum eitur Perkloretylen og dampar. Hetta er í ketilrúminum, hvar hitin er yvir 30° C. Áhugavert hevði verið, um onkur lækni vildi upplýst, um hetta evnið er so óskaðiligt, sum leiðslan vil vera við.

Hetta er bert ein brotpartur av dökku siðuni hjá Havsbrún, sum hevur havt metár í fjór og fyrra árið, til stóra gleði fyri stjórar, fiskasølu og bankar.

Við einum umsetningi uppá 130 milliónir um árið skuldi tað latið seg gjørt at sett eitt sindur av peningi av til betri trivnað og umhvørvisvarnarlig tiltøk.

Hvat er at gera? Her eru fleiri møguleikar:

FORMALIN A

FORMALDEHYD 37 %
METANOL 6-10 %

GIFTIG

GIFTIG UED INNANDING, HUDKONTAKT OG SUELGING

KAN FØRARSERKE ALLERGI UED HUDKONTAKT

EMBALLASJE SKAL HOLDES TETT LUKKET.

FAR MAN STØFFET I ØYNE, SKYLL STRAKS GRUNDIG MED STØRE MENGDER VANN OG KONTAKT LIGE.

FAR MAN STØFF PÅ HUDEN, VASK MED SAPE OG VANN.

UED ILLEBEFINDENDE KONTAKT LIGE, UIS ETIKETTEN PUIS MULIG.

NITROGLYCERIN COMPAGNIET.

3425 GÅTNE I HURUM

1. At gera verksmiðjuna luktfria, sum teir hava gjørt við onkrari verksmiðju í Noregi.

2. Flyta verksmiðjuna burtur frá fólk.

3. At lata standa til, og oyðileggja framtíð Fuglafjarðar.

Tað má vera ein skylda imóti fólkunum at seta nr. 1 í verk.

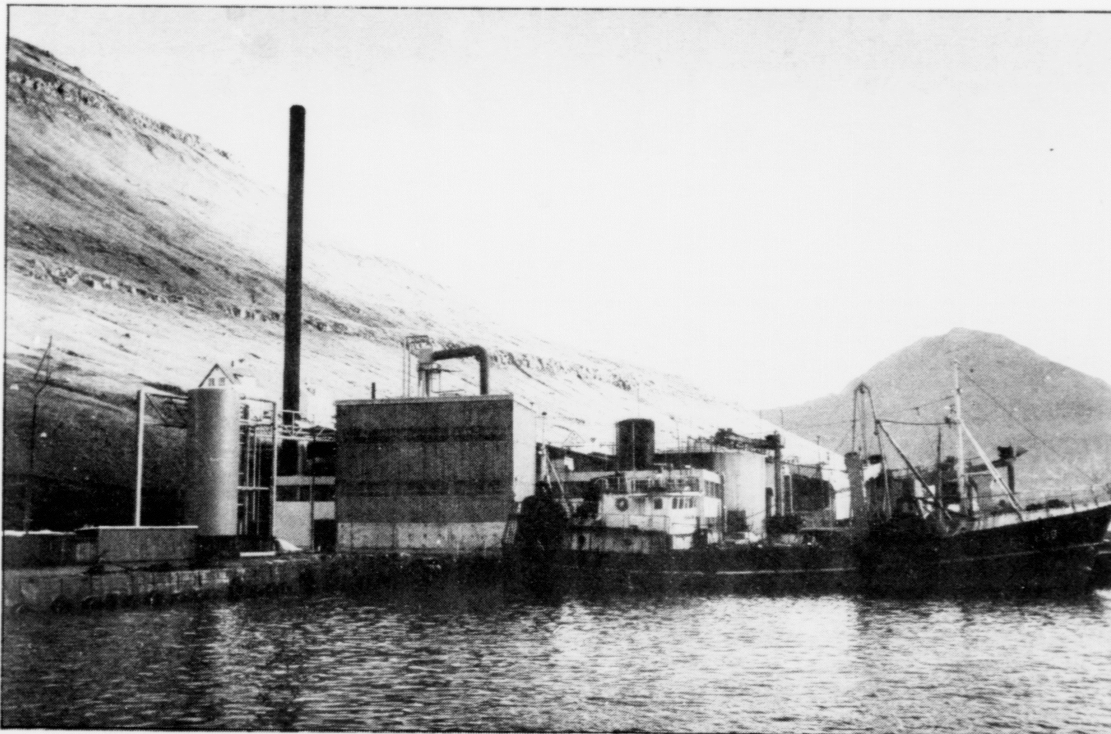
So er tað nakað, teir kalla fyri Senterfisk (tað átti at itíð »gasssentríð«). Tá ið tað gongur stendur ein tramans guva beint upp gjøgnum takið frá »truckunum«. Hesin roykur er við hvørt bæði svartur gulur og hvitur. Hesin roykur liggur sum ein deymur yvir alla bygdina, tá veðrið er stilt og gott,

og tað luktar av øllum illum, brent og hvørt av sinum. Hesin roykur er drepanði.

Tað vil sjálvsagt kosta pening fyri virkið at investera í eina luktfria verksmiðju, men hvat er frægast at velja, heilsuna ella arbeiði. Andaligan og kropsligan trivnað, ella pening og ringan royk.

Nú gleða vit okkum til várið og lýðkuna, bert spell, at henda so góða árstíðin skal vera tann ringasta til lukt her í bygdini. Ja, tá heitast er, luktar ringast.

Theodor Johannesen
o. fl.

Havsbrún átti at brúkt ein part av yvirskotinum til at tryggja bygdarfólkunum imóti dálkingarvandanum, heldur fuglfirðingur